

Dr. Elif Beyza AKKANAT-ÖZTÜRK

Bir Kişi Birliği Olarak

Miras Ortaklığı

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Ekim 2025

ISBN: 978-625-5697-34-9

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılmaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

İçindekiler

İçindekiler.....	III
Kısaltmalar Cetveli.....	IX

GİRİŞ

I. Konunun Takdimi ve Çalışmanın Amacı.....	1
II. Konunun Sınırlandırılması ve Çalışmanın Planı.....	5

Birinci Bölüm

Miras Ortaklığının Yapısal Özellikleri

I. Kanunî Bir Ortaklık Olarak Miras Ortaklığı.....	9
II. Miras Ortaklığının Amacı.....	11
III. Miras Ortaklığının Kişi Birliği Olarak Nitelendirilme İmkânı	13
A. Gerçek Kişi Dışındaki Hak Süjelerine Duyulan İhtiyaç.....	13
B. Miras Ortaklığının Tanımındaki “Kişi ve Malvarlığı” Unsurlarının Ortaklığın Yapısal Özelliklerine Etkisi	14
C. Miras Ortaklığının Kanun Gereği Ortaya Çıkmasının Kişi Birliği Niteliğine Etkisi	16
IV. Bir Elbirliği Ortaklığı Olarak Miras Ortaklığı	20
A. Soyut Bir Hukukî Kurgu Olarak “Elbirliği” (<i>Gesamthand</i>).....	21
1. Elbirliği İlkesinin Tarihsel Gelişimi.....	21
2. Malvarlığı Değerlerinin Bütünlüğünün Korunması Amacı ve Elbirliği Hak Sahipliği.....	25
a. Feodal Toplumda Elbirliği Hak Sahipliğinin İzleri.....	25
b. Elbirliği İlkesinin Tarihsel Arka Planının Anlaşılmasının Önemi	28

3. Roma Hukukundaki Elbirliği Hak Sahipliğine Alternatif: Tereke Değerleri Üzerinde Paylı Mülkiyet	30
B. Elbirliği Hak Sahipliği Esasının Modern Kanunlaştırma Hareketlerine Dâhil Oluşu	33
1. Roma Hukuku Temelli BGB'nin İlk Taslağı: Elbirliği Kavramına "Yabancı" Bir Sistem	33
2. BGB'nin İkinci Komisyon Taslağı: Eleştirilerle Şekillenen Hükümler	35
V. Miras Ortaklığında Hak Öznesinin Belirlenmesi Sorunu: Elbirliği İlkesinde Hak Özneliğinin Anlamı	38
A. Meselenin Takdimi	38
B. Miras Ortaklığında Hak Sahipliğinin Tespiti Sorunu	40
C. Elbirliğiyle Hak Sahipliğinin Yapısal Özelliğini Açıklayan Görüşler	45
1. Görüşlerin Sınıflandırılmasındaki Sorun	45
2. Hakkın Konusunu Merkeze Alan Görüşler	48
a. Bölünmemiş Hak Sahipliği (Birlik) Teorisi (<i>Theorie der ungeteilten Gesamtberechtigung</i>)	48
b. Bölünmüş Hak Sahipliği Teorisi (<i>Theorie der geteilten Mitberechtigung</i>)	51
c. Hakkın Konusunu Esas Alan Elbirliği Teorilerine Yöneltilen Eleştiriler	55
3. Hak Sahibini Merkeze Alan Yaklaşımlar	61
a. Bir Hak Öznesi Olarak Elbirliği Ortaklığı	62
b. Elbirliği Kavramının Teorik Temeli: Hak Öznesi ile Tüzel Kişilik Arasındaki Ayrım	65
i. Elbirliği Topluluklarında Hak Öznesi	65
ii. Elbirliği Ortaklığını Hakkın Öznesi Kabul Eden Görüşlerin Gelişimi	66
iii. Elbirliği Ortaklıklarının Ortak Özelliği olarak Hak Özneliği	71
iv. Elbirliği Ortaklığı Tüzel Kişiliği Olmayan Bir Hak Öznesi Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceği	73
1) Elbirliği Ortaklığında "Ortak" İradenin Oluşumu Yönüyle Tüzel Kişiden Ayrılması	76
2) Kendine Özgü Ortaklık Yapısı: Elbirliği Ortaklığının Ortaklarıyla Bağı	77
v. Hak Öznelerindeki Artışın Türk Hukukuna Etkileri	81

İkinci Bölüm

Hak Öznesi olarak Miras Ortaklığı

I. Miras Ortaklığının Hak Özneliği ve Medenî Kanun Hükümleri.....	83
A. Adî Ortaklığın Hak Öznesi Olarak Kabulünün Miras Ortaklığına Etkileri	83
1. Alman Federal Mahkemesinin (BGH) 29.01.2001 Tarihli Kararı.....	84
2. Alman Federal Mahkemesinin 11.09.2002 Tarihli Kararı.....	89
a. Miras Ortaklığının Kanuna Dayanması	92
b. Miras Ortaklığının Tasfiye Amacına Yönelik Olması	93
c. Miras Ortaklığında <i>Handlungsorganisation</i> (Hukukî Örgütlenme Yapısı) Bulunmadığı İddiası	96
d. Kararın Değerlendirilmesi	100
B. Terekenin Yönetiminin Miras Ortaklığının Yapısal Özelliklerine Etkisi.....	106
1. Alman Miras Ortaklığının Hiyerarşik Ortaklık Yönetim Mekanizması ...	107
a. Alman Hukukunda Mirasçıların Oyçokluğuyla Karar Alma İmkânının Anlamı	108
b. Oyçokluğuyla Alınan Kararın Üçüncü Kişilerle Olan İlişkiye Etkisi	110
2. TMK m. 640 Hükümü Uyarınca Miras Ortaklığının Yönetimi.....	113
a. TMK m. 640/2 Hükümünün Anlamı	113
i. TMK m. 640/2 Hükümünün İç İlişkide Alınan Kararlar Bakımından Uygulanma İmkânı	113
ii. TMK m. 640 ve Miras Ortaklığının İhmal Edilmiş Ortaklık Vasfı....	115
b. TMK m. 640/4 Hükümü ve Mirasçıların Bireysel Hareket İmkânı	118
C. Miras Ortaklığının Tereke Temsilci Tarafından Yönetilmesi	125
1. Tereke Temsilcisinin Anlamı ve Hukukî Niteliği	125
2. Tereke Temsilcisinin Kimi “Temsil” Ettiği Sorunu	126
D. Türk Hukukunda Miras Ortaklığının Yeniden Değerlendirilmesi Gerekliliği	139
II. Miras Ortaklığının Bir Hak Öznesi Olarak Hukukî İşlemlere Taraf Olabilmesi.....	140
A. Miras Ortaklığının Örgütlenmiş Yapısı (Organizasyonel Niteliği)	140
1. Miras Ortaklığının Örgütlenmiş Hukukî Yapısı (<i>Handlungsorganisation</i>)	141

2. Miras Ortaklığının “Kimliği (Unvanı)”	142
3. Miras Ortaklığında Sorumluluğun Kapsamı (<i>Haftungsverband</i>)	143
a. BGB § 2041’in Miras Ortaklığının Sorumluluk Düzeni Bakımından Anlamı	144
b. BGB § 2041 Hükmünün Türk Hukukundaki Karşılığı	148
B. Miras Ortaklığının Yapısal Özelliklerinin Hukukî Sonuçları	150
III. Miras Ortaklığının Taraf Ehliyeti Sorunu	151
A. Miras Ortaklığının Hak Öznesi olarak Kabul Edilmesinin Medenî Usûl Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi	151
B. Miras Ortaklığının Bir Unvanla ya da Adla Yargılamaya Katılması	152
C. Miras Ortaklığının Hak Öznesi Olmasının Medenî Usûl ve İcra İflas Hukukundaki Anlamı	154

Üçüncü Bölüm

Miras Ortaklığının Uygulamadaki Yapısal Özellikleri

I. Türk Yargı Kararlarındaki Miras Ortaklığının Görünümü	161
II. Yargı Kararları Uyarınca Miras Ortaklığının Yapısal Özellikleri	162
A. Miras Ortaklığının Tüzel Kişiliğinin Bulunmaması	162
B. Mirasçıların Dış İlişkide Birlikte Hareket Zorunluluğu	163
1. Birlikte Hareket Zorunluluğunun Anlamı	163
2. Miras Ortaklığında Yönetim Sorunlarına Çözüm Olarak Tereke Temsilcisi	173
a. Yargı Kararlarında Tereke Temsilcisinin İşlevi	173
b. Tereke Temsilcine Uygulamada Atfedilen İşlevin Teorik Karşılığı ...	178
C. Tereke Değeri Taşınmazlar Bakımından Özellikli Sonuçlar	180
1. Üçüncü Kişilere Karşı Açılacak Davalarda Birlikte Hareket Zorunluluğu	181
2. Mirasçılar Arası Uyuşmazlıklarda Mirasçıların Bağımsız Hak Sahipliği	198
D. Mirasçıların Dış İlişkide (Üçüncü Kişilere) Karşı Tek Başına Hareket Edebilme İmkânı ve Bireysel Talepleri	208
1. Korucu Nitelikteki Davalarda Mirasçıların Bireysel Hareket İmkânı	208
i. TMK m. 640/4 Hükmünün Yargı Kararlarındaki Karşılığı	208

ii. Tespit Davaları ve TMK m. 640/4 Hükümü	209
iii. Kira Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda TMK m. 640/4'ün Hukukî Sonuçları	211
2. Mirasçının Tek Başına Tapu Sicilinin Düzeltilmesi Talebinde Bulunma İmkânı	215
3. Para Alacakları Bakımından Mirasçıların Bireysel Talep İmkânı	220
E. Ortaklık Değerlerine Dair Yargı Kararlarının Genel Değerlendirmesi	226
III. Tereke Borçlarından Müteselsil Sorumluluk Kuralı (TMK m. 641/1) Bağlamında Mirasçılara Yönetilecek Taleplerin Durumu	227
A. Tereke Borçlarından Müteselsil Sorumluluğun Yargı Kararlarındaki Karşılığı	227
B. Müteselsil Sorumluluğun Elbirliği İlkesiyle Uyumu Sorunu	231
1. Kıymet Takdirine Karşı Şikâyet Başvurusu	232
2. Vasiyet Alacaklısı Mirasçının Durumu	233
3. Kambiyo Senedinden Dolayı Borçlu Olunmadığının Tespiti Talebi	235
4. Mirasbırakan Adına Açılan Menfi Tespit Davasının Akıbeti	236
C. Mirasçının Terekeden Alacaklı Olması Sorunu	238
D. Müteselsil Sorumluluğa İlişkin Kararların Değerlendirilmesi	241
IV. Uygulamadaki Sorunlar Karşısında Miras Ortaklığında Reform İhtiyacı	242
A. Paylı Mülkiyet Rejiminin Miras Ortaklığıyla Uyumu	242
B. Miras Ortaklığında “Ortak Olmanın” Meydana Getirdiği Sorunlar	246
1. Kendiliğinden İntikal İlkesine Bağlanan Hukukî Sonuçlar	246
2. Birlikte Hareket Etme Kuralının İç İlişkide Esnetilme İmkânı	248
Sonuç	251
KAYNAKÇA	261

Kısaltmalar Cetveli

AB	: Avrupa Birliği
ABGB	: Allgemeines bürgerliche Gesetzbuch (Avusturya Medenî Kanunu)
Abs.	: Absatz
AcP	: Archiv für die civilistische Praxis
AHBVÜHFD	: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AktG	: Aktiengesetz (Alman Ticaret Kanunu)
ArchBürgR	: Handelsgesellschaft und Bürgerliches Recht, in: Archiv für bürgerliches Recht
Art.	: Artikel
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
aşa.	: Aşağıda
AY	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AYM KBB	: Anayasa Mahkemesi Karar Bilgi Bankası
Az.	: Aktenzeichen
B/bkz.	: B/bakınız
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bd.	: Band
BeckRS	: Beck'sche Rechtsprechungssammlung
Beschl.	: Beschluss
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch (Alman Borçlar Kanunu)
BGBI	: Bundesgesetzblatts (Alman Federal Resmî Gazetesi)
BGE	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts (İsviçre Federal Mahkemesi Kararları)
BGer	: Das Bundesgericht (İsviçre Federal Mahkemesi)

BGH	: Bundesgerichtshof (Alman Federal Mahkemesi)
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanun
BVerfG	: Bundesverfassungsgericht (Alman Federal Anayasa Mahkemesi)
CC	: Code civil (Fransız Medenî Kanunu)
Civ.	: Cour de cassation, civile (Fransız Yargıtayı)
Ç/çev.	: Çeviren
CR	: Computer und Recht
D.	: Daire
Dan.	: Danıştay
dn.	: dipnotu
E.	: Esas
ed/eds.	: Editör/editörler
ErbR	: Zeitschrift für die gesamte erbrechtliche Praxis
ed/eds.	: Editör/ler
ERÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ET	: Erişim Tarihi
EuGH	: Gerichtshof der Europäischen Union (Avrupa Adalet Divanı)
ff.	: “fortfolgende ve folgende“
FR	: FinanzRundschau
GbR	: Gesellschaft bürgerlichen Rechts (Alman Medenî Kanunu-adî ortaklık)
GG	: Grundgesetz (Alman Federal Cumhuriyeti Anayasası)
GmbHG	: Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (Alman Limited Şirketler Kanunu)
HD	: (Yargıtay) Hukuk Dairesi
HGB	: Handelsgesetzbuch (Alman Ticaret Kanunu)
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
JR	: Juristische Rundschau
JURA	: Juristische Ausbildung
JuS	: Juristische Schulung

JZ	: JuristenZeitung
K.	: Karar
K/karş.	: Karşılaştırınız
Kazancı	: Kazancı İtihat Bilgi Bankası (https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/anaindex.html)
Lexpera	: Lexpera (https://www.lexpera.com.tr)
LMK	: Leitsätze mit Kommentierung
m./M.	: madde
MittBayNot	: Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins, der Notarkasse und der Landesnotarkammer Bayern
MoPeG	: das Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (Şahıs Ortaklıkları Hukukunun Modernleştirilmesi Kanunu)
N.	: Kenar numarası
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
No.	: Number
NotBZ	: Zeitschrift für die notarielle Beratungs- und Beurkundungspraxis
Nr.	: Nummer
NZG	: Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
NZM	: Neue Zeitschrift für Miet- und Wohnungsrecht
OHG	: Offene Handelsgesellschaft (Kolektif Şirket)
OR	: Obligationenrecht (İsviçre Borçlar Kanunu)
özl.	: özellekle
R.G.	: Resmî Gazete
Rn.	: Randnummer
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SchKG	: Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs (İsviçre İcra ve İflas Kanunu)
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
Urt.	: Urteil
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
v.	: von
Vol.	: Volume
Vor.	: Vorbemerkungen
WEG	: Wohnungseigentumsgesetz (Alman Kat Mülkiyet Kanunu)
Y.	: Year/Yıl
Yarg.	: Yargıtay
YD	: Yargıtay Dergisi
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
YKA	: Yargıtay Karar Arama (https://karararama.yargitay.gov.tr)
ZErb	: Zeitschrift für die Steuer- und Erbrechtspraxis
ZEV	: Zeitschrift für Erbrecht und Vermögensnachfolge
ZfPW	: Zeitschrift für die gesamte Privatrechtswissenschaft
ZGB	: Zivilgesetzbuch (İsviçre Medenî Kanunu)
ZGR	: Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht
ZHR	: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht
ZIP	: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZPO	: Zivilprozessordnung (Alman Medenî Usûl Kanunu)
ZvglRw	: Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft